

بررسی تاثیر رفتار درمانی دیالکتیک با درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر تنظیم هیجان و روابط بین فردی در افراد بزرگسال مبتلاء به اختلال بیش‌فعالی و نقص توجه

نوع مقاله : مقاله پژوهشی

نویسندگان

محسن بیات¹✉، محمد نیرمانی²، سجاد بشرپور³

¹ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

² استاد روانشناسی، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

³ دانشیار روانشناسی، گروه روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

doi 10.22038/MJMS.2020.16349

چکیده

مقدمه: اختلال نقص توجه/ بیش‌فعالی یکی از اختلالاتی است که بر فرد و جامعه تاثیرات نامطلوبی دارد و درمان‌های موج سوم شناختی-رفتاری نویدبخش درمان این نوع اختلالات هستند. لذا هدف مطالعه حاضر مقایسه اثر بخشی رفتار درمانی دیالکتیک (DBT) با درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد (ACT) بر تنظیم هیجان و روابط بین فردی در افراد بزرگسال مبتلاء به اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی (ADHD) بود.

روش کار: تحقیق حاضر مطالعه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون به همراه گروه کنترل بود. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد مرکزی شهر زنجان در سال تحصیلی 98-1397 بود. حجم نمونه شامل 45 نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس در دو گروه آزمایش و یک گروه کنترل قرار گرفتند (15 نفر در هر گروه). افراد گروه DBT و گروه ACT مورد مداخله قرار گرفتند درحالی که گروه کنترل هیچ درمانی دریافت نکرد. ابزارهای پژوهش مقیاس خود گزارشی اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی بزرگسالان (ASRS)، پرسشنامه تنظیم هیجان و روابط بین فردی بود که در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون اجرا شدند. برای تحلیل داده‌ها در سطح فراوانی از آمار توصیفی و برای تحلیل داده‌ها در سطح استنباطی از آزمون تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) و برای مقایسه‌ای اثر بخشی درمان‌ها از آزمون LSD استفاده گردید. داده‌ها در نرم افزار SPSS25 تحلیل شدند.

نتایج: نتایج نشان داد هر دو درمان با درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد و رفتار درمانی دیالکتیک بر روی تنظیم هیجان و روابط بین فردی نسبت به گروه کنترل اثربخش‌تر بوده‌اند ($P < 001/0$). در مرحله مقایسه دو درمان آزمون LSD نشان داد که رفتار درمانی دیالکتیک در ارزیابی مجدد تنظیم هیجان ($P < 00/0$) و سرکوبی تنظیم هیجان ($P < 00/0$) نسبت به درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد اثر بخشی مطلوب تری داشته است. در روابط بین فردی نیز نتایج نشان داد ACT نسبت به رفتار درمانی دیالکتیک بر مهارت ارتباط کلامی ($P < 001/0$)، مهارت ارتباط شنیداری ($P < 001/0$) و مهارت ارتباط بازخوردی ($P < 001/0$) اثر بخشی مطلوب‌تری داشته است.

نتیجه‌گیری: در مجموع نتایج این پژوهش حاکی از عملکرد بهتر رفتار درمانی دیالکتیک برای تنظیم هیجان و با درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد نیز بر روابط بین فردی بود، لذا در مراکز بالینی این درمان‌ها می‌تواند برای کنترل نقص توجه، مولفه‌های تنظیم هیجان و بهبود روابط بین فردی و اجتماعی به کار گرفته شوند.

کلیدواژه‌ها

ACT، DBT، اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی، تنظیم هیجان، روابط بین فردی